

noutăți

în cercetarea minorităților naționale din România

GUVERNUL
ROMÂNIEI

INSTITUTUL PENTRU
STUDIAREA PROBLEMELOR
MINORITĂȚILOR NAȚIONALE

400697 Cluj Napoca
Str. Gavril Muzicescu, nr. 5
Tel: 0364 103 154; 0364 116 261
Fax: 0364 103177
E-mail: office@ispmn.gov.ro
www.ispmn.gov.ro

▪ cărți

Carls, Wieland - Katalin Gönczi (colaborator Inge Bily): *Sächsisch-magdeburgisches Recht in Ungarn und Rumänien: Autonomie und Rechtstransfer im Donau- und Karpatenraum* [Drepturile de Magdeburg în Ungaria și România. Autonomie și transfer de drept în regiunea danubiană și carpatică]. Berlin: De Gruyter, 2013. 223 p.

Abstract. Cercetătorii Academiei Saxone de Științe din Leipzig au întreprins o cercetare amplă asupra istoriei Oglindei saxone (*Sachsenspiegel*) și Drepturile de Magdeburg (*Magdeburger Recht*) în Europa Centrală și de Est, o parte dintre rezultate fiind prezentate în publicația de față care se ocupă de influența Drepturilor Magdeburg în Ungaria și România. Printr-o abordare de istoria dreptului, autorii relatează transferul Drepturilor Magdeburg legat de evoluția urbană și stabilirea germanilor în regiune. Astfel, cutumele sașilor din Transilvania primesc o atenție sporită în volum.

Partea introductivă a lucrării conține o scurtă privire asupra evoluției dreptului maghiar medieval, cadrul constituțional și sistemul drepturilor stărilor. Ea reflectă totodată asupra influenței dreptului comun (*ius commune*) european în Regatul Ungariei, recepția dreptului roman de către sașii din Transilvania, precum și aspirațiile de codificare.

Analiza culturii urbane medievale maghiare din perspectiva istoriei sociale și a istoriei dreptului, respectiv prezentarea statutului legal al sașilor din Transilvania și regiunea Szepesség (Spiš, azi în Slovacia) ne conduc la partea principală a lucrării, adică analiza căilor transferului de drept. Privilegiile urbane acordate în secolul al XIII-lea au inclus dreptul la alegerea liberă a juzilor, ceea ce a reprezentat primul pas către o viață autonomă a comunităților în sfera judiciară și de drept. Astfel au putut comunitățile germane să trăiască după cutumele lor. În perioadele mai avansate ale evoluției urbane, drepturile săsești au fost transmise înspre regiunea cercetată prin populația germană a orașelor comerciale importante, respectiv prin legăturile comerciale cu orașe germane și polone. Astfel se explică că în multe norme legale urbane apar referințe la Drepturile Magdeburg, dar sunt documentate și cazuri de preluare a Oglindei saxone. Un exemplu important este reprezentat de Codicele Altenberger de la sfârșitul secolului al XV-lea din Sibiu, care cuprinde și normele cunoscute sub numele de *Magdeburger Weichbild*.

Volumul mai conține un capitol de istoria științei. Acesta documentează istoria cercetării Dreptului de Magdeburg, respectiv cercetarea dreptului urban.

Dács, Enikő (ed.): *Minderheitenfragen in Ungarn und in den Nachbarländern im 20. und 21. Jahrhundert* [Problematici legate de minorități în Ungaria și țările învecinate în secolele XX și XXI]. Baden-Baden: Nomos, 2013. 393 p.

Abstract. Volumul de față conține lucrări prezentate în cadrul conferinței internaționale *Minderheitenfragen in Ungarn und in den Nachbarländern im 20. und 21. Jahrhundert* [Problematici legate de minorități în Ungaria și țările învecinate în secolele XX și XXI] care a avut loc la Budapesta, în februarie 2013. Conferința a fost organizată de către Donau-Institut für Interdisziplinäre Forschung (Institutul-Dunărea pentru Cercetări Interdisciplinare), care funcționează în cadrul Universității Andrassy din Budapesta în colaborare cu MTA-Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézet (Institutul pentru Cercetarea Minorităților din cadrul Academiei de Științe Maghiare) și Institut für deutsche Kultur und Geschichte Südosteuropas an der LMU München (Institutul pentru Cultura și Istoria germană a Europei de Sud din cadrul LMU München).

Volumul este structurat în trei părți. Prima parte abordează chestiuni legale și instituționale legate de tematică și dimensiunile ei europene. A doua parte oferă o perspectivă istorică asupra problematicei în secolul XX cu accent pe următoarele: Transilvania multiethnică la începutul secolului și minoritatea germană din Ungaria după al Doilea Război Mondial. Ultima parte conține studii despre situația actuală a minorităților urmărind trei tematici-cheie: minorități vs. majorități, strategii naționale de integrare a romilor, respectiv politica minoritară în România în context european.

La volum au contribuit cercetătorii: Sergiu Constantin, Enikő Dácz, Stephanié Danneberg, Balázs Dobos, Margit Feischmidt, Dóra Frey, Gábor Gonda, Timo Hagen, István Horváth, Zoltán Kántor, Tamás Kiss, Erzsébet Magyar, Stephan Müller, Günther Rautz, Christoph Schnellbach, Gerhard Seewann, Sebastian Sparwasser, Kristóf Szombati, Ágnes Tóth și Vladimir Wakounig.

▪ reviste, articole

***Studia Universitatis Babes-Bolyai Sociologia*, Vol. 58 (LVIII), Nr. 2/ 2013, decembrie.**

Abstract. Volumul actual al revistei reprezintă un număr special dedicat proiectului internațional *Spatialization and Racialization of Social Exclusion. The Social and Cultural Formation of 'Gypsy Ghettos' in Romania in a European Context* [Spațializarea și rasializarea excluziunii sociale. Constituirea socială și culturală a „ghetourilor țigănești” în România într-un context European]. Articolele selectate aparțin cercetătorilor Enikő Vincze, Cristina Raț, Norbert Petrovici, Anca Simionca, Cătălin Berescu, Hajnalka Harbula, Adrian-Octavian Dohotaru.

Complementar articolelor rezultate prin derularea proiectului SPAREX, în revistă apare și un articol care are la bază raportul proiectului internațional cu titlul *Faces and Causes of the Roma Marginalization in Local Settings* [Aspecte și cauze ale marginalizării romilor în comunitățile locale] cu focus pe Ungaria, România și Serbia. Studiul ilustrează prin și mai multe cazuri fenomenul spațializării excluziunii romilor și este semnat de către întreaga echipă de implementare a proiectului în România: Enikő Vincze, Cătălin Dîrțu, Adrian-Nicolae Furtună, Margareta Hertanu, Iulia Hossu, Elena Mihalache, Rafaela Maria Muraru, Florina Pop, Mihaela Preda și Daniel Tudora.

Mai multe informații despre proiecte găsiți pe pagina web a proiectului [SPAREX](#), respectiv pe pagina web [Center for Policy Studies, Central European University](#).

Numărul integral al revistei poate fi accesat [aici](#).

Bárdi, Nándor: Different Images of the Future of the Hungarian Communities in Neighbouring Countries, 1989-2012 [Imagini despre viitor ale comunităților maghiare ce trăiesc în țările învecinate Ungariei, 1989-2012]. *European Review*, Vol. 21, Nr. 4, 2013, pp. 530-552.

Abstract. Lucrarea oferă un cadru conceptual pentru interpretarea acțiunilor, retoricilor și deciziilor comunităților maghiare ce trăiesc în țările învecinate Ungariei. Tema principală abordată în studiu prezintă cum transformările sociale în perioada postcomunistă au fost legate de imaginile pe care aceste comunități le-au avut față de viitor, inclusiv așteptări, principii și scopuri strategice.

Berta, Péter: Közvetítő kereskedelem, migráció és az etnicitás politikája. Az erdélyi gábor romák megélhetési stratégiái [Comerț, migrație și politica etnicității. Strategii de subzistență ale gaborilor din Transilvania]. *Socio.hu*, Nr. 4, 2013.

Abstract. Studiul de față cuprinde experiențele autorului în ceea ce privește cele mai răspândite strategii de subzistență practicate în rândul gaborilor din Transilvania. Printr-o serie de exemple este ilustrat cum s-au adaptat - de cele mai multe ori cu succes - comercianții gabori la noile provocări apărute în contextul schimbărilor economice și sociale de după schimbarea regimului politic, respectiv este analizat detaliat rolul jucat de politica etnicității în planificarea și aplicarea strategiilor de subzistență. Studiul are ca scop de a face „vizibil” practicile economice prin care gaborii își câștigă existența (demistificând astfel procesul „producției”), cât și să contrabalanseze și să completeze cercetările anterioare ale autorului referitoare la economia de prestigiu ale gaborilor, centrate mai mult pe „consum”. Lucrarea poate contribui la deconstrucția stereotipurilor etnice negative în ceea ce privește munca și etica muncii la romi, de exemplu că „romii sunt leneși”, prin urmare și la destigmatizarea lor în diferite discursuri cotidiene (mass media și alte).

Lucrarea (în limba maghiară) poate fi accesată pe pagina web a revistei online socio.hu editat de către Institutul de Sociologie al Academiei de Științe Maghiare (MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Szociológiai Intézet).

▪ proiecte, rapoarte de cercetare

Institutul Român pentru Evaluare și Strategie (IRES): *Percepții și atitudini ale populației României față de fenomenul de discriminare în 2013*

Descriere. Sondajul de față a fost realizat de către IRES în perioada 25 Octombrie - 16 Noiembrie 2013 la cererea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD). Sondajul a fost realizat pe un eșantion de 1.415 persoane de peste 18 ani, reprezentativ la nivelul populației adulte din România, prin chestionar administrat față în față la domiciliul respondenților. Marja de eroare este de $\pm 2,65\%$.

Studiul a vizat percepția socială despre notorietatea discriminării în România, percepția socială a grupurilor celor mai discriminate (inclusiv persoanele de etnie romă sau cele aparținând altor minorități naționale), nivelul autopercepției sociale privitoare la fenomenul discriminării, acceptabilitatea minorităților în cercurile de proximitate, atitudine față de discriminare, percepția romilor, maghiarilor, germanilor, evreilor și românilor, CNCD și funcții ale acestei instituții, percepția Holocaustul din România și altele.

Majoritatea respondenților (59%) crede că discriminarea este o problemă actuală în România și 67% că se manifestă des și foarte des, respectiv 28% susține că va crește și 46% că va rămâne la fel în anul următor. Romii figurează printre cele mai discriminate categorii după părerea respondenților. Dintre participanții la sondaj, 22% susțin că au fost supuși unui act de discriminare. Printre motivele discriminării etnicitatea este indicată în proporție de 18%, naționalitatea de 17% și limba de 15%. Minoritățile naționale reprezintă o amenințare pentru România în mare și foarte mare măsură în opinia a 21% dintre cei intervievați, iar 31% consideră că acestea reprezintă mai degrabă o problemă, nu o amenințare. Dintre participanții la sondaj, 68% au auzit despre Holocaust, 47% definindu-l drept „exterminarea evreilor de către germani”, iar 51% cred că acest fenomen a avut loc și în România.

Mai multe informații puteți afla din [raportul de cercetare](#).

▪ filme

Răzvan Georgescu (reg.): *Deutsche gegen Devisen - Ein Geschäft im Kalten Krieg* (2013, 45 min.)

Abstract. Filmul documentează acordul secret în vigoare peste 20 de ani între Republica Federală Germană și Republica Socialistă Română, pe baza căreia cetățenii români de origine germană au fost lăsați să emigreze în Germania - contra cost, plătit de statul german. Aproximativ 250000 de persoane au părăsit România astfel, adică majoritatea germanilor. Chiar și în cadrul Ministerului de Interne din Bonn au fost doar câteva persoane informate despre operațiunea denumită „Canalul strict secret” (*Geheimsache Kanal*). A fost un singur negociator din partea guvernului german, juristul Heinz Günther Husch din Düsseldorf. Între 1968 și 1989, el a călătorit de sute de ori în România cu scopul de a se întâlni cu Securitatea română, de multe ori cu valize pline de bani și un pistol în bagaj. După 25 de ani de la căderea Cortinei de Fier, Heinz Günther Husch este disponibil pentru a prezenta și comenta documentele sale cu privire la operațiunea „Canalul strict secret”, ajutând astfel la reconstituirea unui capitol în mare parte necunoscut al Războiului Rece. În cadrul filmului sunt intervievați și actori de decizie politică din acea vreme, precum și emigranți din România care relatează despre circumstanțele plecării lor și istoria familiilor lor.

Filmul poate fi vizionat pe pagina web a postului de televiziune german [ARD](#).

Versiunea lungă a filmului (75 de minute) va fi finalizată în luna mai 2014.

▪ anunțuri

Conferința *Nationalist Responses to Economic and Political Crises* [Răspunsuri naționaliste la crize economice și politice], Budapesta, 12-14 iunie 2014

Descriere. Conferința este organizată de către Programul de Studiu al Naționalismului din cadrul Universității Central-Europene (Nationalism Studies Program at Central European University) și Asociația pentru Studiul Naționalităților (Association for the Study of Nationalities - ASN). Axa principală a conferinței o reprezintă naționalismul și conflictele etnice în zonele geografice ale Europei Centrale, Balcani, fosta Uniune Sovietică, Orientul Mijlociu și Eurasia Centrală și o atenție sporită va fi dedicată cercetărilor care discută relațiile dintre crizele economice, naționalism și etnicitate politizată.

Termenul-limită pentru depunerea propunerilor: **27 ianuarie 2014.**

Pentru mai multe informații vizitați [pagina web a evenimentului](#).

Conferința *History, Memory and European Identity* [Istorie, memorie și identitate europeană], Maastricht, 5-6 iunie 2014

Descriere. Evenimentul reprezintă a zecea conferință anuală organizată de către rețeaua academică denumită History of European Integration Research Society (HEIRS) care și-a propus să adune doctoranzi, cercetători tineri și specialiști consacrați din domeniile științelor sociale și istorie interesați de istoria integrării europene. Anul acesta sunt așteptate în special lucrări care abordează relațiile între memorie și identitate, precum tematica identității politice versus identitatea culturală.

Termenul-limită pentru depunerea aplicațiilor: **1 februarie 2014.**

Pentru mai multe informații accesați pagina web [HEIRS](#).

The 3rd Transylvanian Political Science Conference, *Interpretations of Democracy in Central and Eastern Europe* [Interpretările democrației în Europa Centrală și de Est], Cluj-Napoca, 20-23 februarie

2014

Descriere. Evenimentul este organizat de către Filiala din Cluj a Academiei Maghiare de Științe, Secțiunea Științe politice, în parteneriat cu Facultatea de Științe Politice, Linia de studii în limba maghiară în cadrul Universității Babeș-Bolyai, Departamentul Relații internaționale și studii europene al Universității Sapiientia, Asociația Doctoranzilor și Tinerilor Cercetători Maghiari din România (RODOSZ), Asociația Maghiară de Științe Politice din România „Politeia” (POLITEIA) și Asociația Studenților Maghiari de la Politologie din Cluj-Napoca (KoMPoT).

Scopul principal al conferinței este de a investiga procesul de tranziție și consolidare, precum și sistemul de instituții democratice apărute în urma schimbărilor de regim politic, acordând o atenție deosebită următoarelor aspecte: interpretările specifice ale conceptului de „democrație” în țările analizate; funcționarea instituțiilor democrației și a statului de drept; sistemele de partide și ideologii; evoluția comportamentului electoral; situația și evoluția societății civile; relațiile dintre democrație și diversitate etnoculturală; granițele comunităților politice în contextul politicilor țărilor-mame active; democrație deficitară în UE și perspective pentru depășirea acestor probleme; existența alternativelor pentru democrație.

Data limită pentru aplicații: 10 februarie 2014.

Pentru mai multe informații vizitați [pagina web a conferinței](#).

SCOPE: ȘTIINȚA POLITICULUI - Conferință Internațională de Cercetare Politică. București, 27-29 iunie 2014

Descriere. Evenimentul este organizat de către Facultatea de Științe Politice și susținut de International Political Science Association (IPSA) - Research Committee 33 (The Study of Political Science as a Discipline), Le Centre Régional Francophone de Recherches Avancées en Sciences Sociales (CEREFREA) și The European Confederation of Political Science Associations (ECPSA). Conferința și-a propus drept scop de a examina starea disciplinei și potențialul interdisciplinar al comunității academice de științe politice.

Cercetătorii sunt invitați să propună lucrări individuale, sesiuni de lucrări și mese rotunde cu subiecte relevante pentru cercetarea politică. Toate subiectele, temele, școlile de gândire, perspectivele disciplinare și abordările metodologice sunt acceptate, atâta timp cât propunerile sunt relevante pentru cercetarea politică contemporană și sunt articulate științific.

Termenul-limită pentru trimiterea propunerilor: 14 februarie 2014.

Mai multe informații găsiți pe [pagina web a conferinței](#).

Școală de vară Social Theory and Romany Studies [Teorie socială și studii despre romi], Budapesta, 30 iunie - 6 iulie, 2014

Descriere. Cursul de opt zile reprezintă o versiune actualizată și adaptată a școlii de vară derulată în 2012 care s-a bazat și a contribuit la aria multidisciplinară denumită studii despre romi. Anul acesta școala se va concentra pe teorie socială și studii despre romi urmărind pur scopul de a promova practica academică a acestei arii de cercetare în științele sociale. Cursurile sunt destinate în primul rând doctoranzilor, dar și studenților masteranzi care doresc să urmeze o carieră de cercetare în domeniul vizat. În cadrul școlii vor preda cercetători antropologi, sociologi și istorici recunoscuți abordând următoarele tematici: abordări antropologice ale culturii, sărăciei și identității (Michael Stewart), alfabetizare, cultură și identitate (Jean-Luc Poueyto), demografie și migrație (Judit Durst), probleme cu politicile transnaționale (Márton Rövid), abordări sociologice ale marginalizării (Zsuzsa Vidra), politicile de gen și identitate (Angéla Kóczé), combaterea

noutăți

În cercetarea minorităților naționale din România
ianuarie 2014

discursurilor de ură în societățile postcomuniste (András Pap), antropologia instituțiilor și practicilor/reprezentărilor de incluziune (Elisabeth Tauber), etnicitate și discriminare: învățături din tribunale (Lilla Farkas).

Data limită pentru aplicații: **14 februarie 2014.**

Pentru mai multe informații accesați [pagina web a evenimentului](#).